

➤ KARTOGRAFIJA, DOMOZNANSTVO IN HISTORIČNA GEOGRAFIJA

ITALIJA: Kirik iz Ancone, Flavio Biondo, Leon Batista Alberti, Rafael, Pirro Ligorio, Bellarmento, del Volpario

GB: W.Camden, O.Worm (Vrelius)

GEOLOGI: Lyell, Worsae

➤ ANTROPOGEOGRAFIJA

HUMBOLT: Kozmos / tandence in zmožnosti krajine **HOLISTIČEN** interdisciplinaren koncept

RITTER: Telološki sistem, smoter

RATZEL: geo.deterministični koncept ljudstva> ekspanzionistična, Migracije: pol geografija, karakter naroda, Karta razprostranjenosti, nagon v naciji, adaptacija človeka na okolje- karakter naroda, Volksgeist

LA BLANCHE: koncept in družbena geografija, posibilizem, razmerje človek – okolje, civilizacija, krajina, regija, način življenja, različne entitete –Francija,

SEMPLER: Sredozemlje, poselitev, način življenja > zgodovinski kategoriji, posibilizem, geografski determinizem – Sredozemlje je velikanska zbirka ekosistemov; heterogenost> neenakost> različne ekonomije>specializacije zaradi veliko regij na kratkih krajih> ljudje ves čas komunicirajo z drugimi ekosistemi

HETTNER: opusti geografski determinizem, preučevanje načina življenja, poselitev in način življenja sta odziva na člov.življenje, išče univerzalne zakone

➤ ARHEOLOGIJA IN ANTROPOLOGIJA – 1.paradigma

ŠTUDIJ STARIH KRAJIN

GRADMANN: teorija stepske krajine, stara in nova poselitev

SCHUTTER zaviralni učinki gozdov v zg.poljedeljski kolonizaciji

WAHLE infrastrukturne spremembe že v Fe dobi- kako je do tega prišlo

SIEDLUNGSARCHEOLOGIE

SCHUCHHARDT: Cilj; rekonstrukcija poselitve in načina bivanja, naselbine kot naravna enota opazovanja, bolj kontekstualiziran in teoretsko utemeljen pristop

KIEKEBUSH: dokončna definicija poselitvene arheologije, elaboriranje (obdelovanje) kulturno zgodovinskih trditev o človekovem življenju v preteklosti, nivo rekonstrukcije in nivo kulturno zgodovinske interpretacije. Tri ravni organizacije metodologije arh.raziskav: 1.pridobivanje in inventariziranje primarnih virov v regionalnem kontekstu, 2.proučevanje poselitve in strukture naselbin v regionalnem kontekstu, 3.interpretacija kulturnih vsebin opazovalnih pojavov in kontekstov. Rekonstrukcija poselitve in načina bivanja

KOSSINA : patriotizem, nacionalizem, aktivizem, karte razprostranjenosti tipičnih form za določena plemena, kulturna provinca- teritorij, ki ga določa regionalna razporeditev vodilnih tipov elementov, uvaja historične koncepte,

➤ BRITANSKA GEOGRAFSKA A ARHEOLOGIJA

GUEST, MACKINDER

CRAWFORD: field archeology (opazovanje> interpretiranje> dokumentiranje), geografski koncepti, rekognosciranje in dokumentiranje, analiza geografske razporeditve najdišč v primerjavi z značilnostmi naravnega okolja

FOX: primarna, sekundarna poselitev, zgodovinska razlaga, posibilizem, poteze in osebnosti Britanije (lega in interakcije med višavjem in nižavjem in delitev na območja primarne in sekundarne poselitve)

➤ ALTERNATIVE ANTROPOGEOGRAFIJE

CHILDE; funkcionalistično razumevanje kulture, artefakte deli: 1.bolj izražajo identiteto in 2.bolj funkcionalni

MERHART; navezuje se na Reineckerjev pozitivistični koncept

G.CLARKE: teorija sistemov, prostor je ekološka/ekonomska kategorija; ideja splošne teorije sistemov: kulturo in njene zveze z naravnim okoljem je moč opazovati samo, če ju opazujemo kot dva vidika neločljive celote. Habitat in biomasa, pretočni diagrami – 3nivojski – 1.ponazoritev sistemskih zvez in organizacije kolektivnega življenja v preteklosti. Naselbino razume kot sistemsko sintezo, teorija sistemov: ekonomska in kulturna stabilnost sta normalno stanje sistema, razlike z antropogeografsko tradicijo: v razumevanju prostora ne obravnava ga historično ampak ekološko –ekonomsko in iz arh.zapisa ne poskuša rekonstruirat historičnih situacij mentalitete in karakternih potez preteklih ljudstev. Vpliva na Higgso in D.Clarka.

W.HOSKINS; krajina je artefakt (produkt člov.kulture), krajina je predmet opazovanja, krajina je simfonija, hermanevtika, empatija, krajina kot polimpest. Če je krajina produkt historičnih okoliščin ni univerzalnih zakonov po katerih bi jo lahko razumeli. Človek ni več prepuščen okolju ampak ga sam ustvarja!!!

➤ POST-ANTROPOGEOGRAFI V NEMČIJI – SIEDLUNGSARHEOLOGI

Siedlungsarheologija proučuje način poselitve na podlagi naselbinskih virov. To je del širše zgod- razvojne vede o poselitvi

JANKUHN; izboljšana metodologija in koncepti podr., arh.karta, geogr. +hist.spoznanje. poselitvena arh. je sestavljena iz proučevanja: naravnih dejavnikov okolja, razvoja poselitve in posameznih naselbin in načina življenja v njih. Arh karta: primerjava razporeditve najdišč z razporeditvijo naravnih dejavnikov. Več ravni opazovanja.

LUNNING: ekološki sistem teor., 4 ravni sistema poselitve: hiša, naselbina, poselitvena hiša/mikroregija, širše poselitveno območje, 3perspektive opazovanja, poprocesni pristop

EGGERS

MACHMAN

➤ SOCIOEKOLOGIJA IN ANTROPOLOGIJA PROSTORA

NASELBINSKA ARH:

- **G.WILLY;** konceptualizacija metod, problemska usmerjenost raziskovanja (Peru), Settlement patterns 1951 – logika poselitve (zanjo stoji antropološka šola), ne proučuje življenja na konkretni naselbini
- **CHANG KWA CHI;** socialna kategorija je enaka arheološki kategoriji. Domačija, razpršena vas, urejena –planirana vas. skupnost
- **TRIGGER;** področje sistematizacije, 3 ravni opazovanja: posamezen objekt, posamezna naselbina, več naselbin. Vprašanje interpretacij
- **SEARS;** teorije države kot superstrukture, ki določa naselbinski vzorec, svečeniška in vojaška država

➤ NOVA ARHEOLOGIJA- ekološki determinizem, nihistorični in kulturnih kon.

BINFORD; artefakt, neoevolucionizem, funkcionalizem, sistemska definicija kulture, metodologija vzorčenja, ekološki determinizem, kulturna geografija (kako skupnosti dojemajo prostor); homebase, nabiralniški radij, področje logističnega polmera, razširjeni doumet, visiting cone. Kako vzorčiti

- Koncept nostilnosti krajine: povezuje ekologijo in sistemsko teorijo, 2 predpostavki: 1.da obstaja samoregulacija v opazovanem prostoru in 2. Konstantno obnavljanje uravnoveženosti. Izračunavanje BIOMASE (skupen imenovalac za naravne vire krajine).

- Koncept o optimalni nabiralniški strategiji: člov.vedenje strmi k najbolj ekonomizujočim strategijam. Razumljen kot optimalno ravnotežje med: optimalno prehrano, velikostjo skupine in lokcijskim vendenjem

K.FLANNER: elektičnost

➤ PROSTORSKA ARHOLOGIJA

D.CLARKE; predpostavka, da je človek racionalno bitje, 3.nivoji opazovanja: semi – makro, mikro, makro. 7 elementov, objekti in poti, 4 teorije o prostoru (antropološka, soc-fizikalna in ekonomska teorija, statistično-matematična teorija), reforma arheologije od znotraj, ničelna teorija, polietetično razumevanje kulture, racionalnost človekovega vedenja: distribucije: razdalje in hirearhija, prostorska organizacija je popolnoma družbeni pojav. Kritike: ekonomski

determinizem, pozitivistična usmeritev, redukcionalizem, neupoštevanje historičnih vidikov...

HODDER

ORTON

RENFREW

RAZDALJA:

➤ THIESSNOVI POLIGONI:

Odnosi med najdišči: vpliv nekega najdišča se bo prenehal na pol poti do drugega. Predpogoj: enakovredna in istočasna najdišča. Ideja temelji na pomenu razdalje.

OBTEŽENI T.P.: vsako naselje dobi matematično težo. Predpostavka; večje kot je najdišče večji je njegov pomen.

➤ ANALIZA EKONOMSKEGA ZAJETJA

Postopki utemeljeni pod vodstvom E.Higgsa, Jarmana (paleoekonomska šola). najcenejša subsitenčna ekonomija; poljedelci 1uro hoda, lovci-nabiralci 2uri hoda. – stroškovne karte. Lahko izdelamo tipologijo najdišč: mejni teritorij, glede na specializacijo ekonomskih zajetij, ki sodijo k isti skupnosti. Obstaja neka kritična razdalja do koder se spleča.

➤ DISTRIBUCIJE

1. uniformne
2. naključne
3. klasterske

s spremembo perspektive se spremeni pomen distribucije, velikost kvadrata odvisna od našega razumevanja, potrebno tudi kontekstualno razumevanje

➤ METODA NAJBЛИŽJEGA SOSEDA

Eden od načinov kako ugotovimo logiko v distribuciji. Izmerimo vse razdalje do najbližjih sosedov za vse točke v distribuciji in izračunamo povprečno razdaljo do najbližjega sosedu (vsota vseh imer/št.imer): uniformna –razdalje =2km, klasterska –razdalje manj kot 2km, naključna manj kot 2km toda več kot v klasterski

HIREARHIJA:

➤ ANALIZE RANGA

Pravilo ranga; krivulja pod kotom 45

primatni vzorec; krivulja, ki izrazito pada; centralna družba; demografska rast

polinarna krivulja; nekaj zelo velikih mest, ni srednje velikih mest, ampak zelo velika mesta, ki imajo manj kot 100000 prebivalcev; federalna struktura- ni centralne koordinacije

➤ TEORIJA CENTRALNIH KRAJEV

Christaller, vsaka organizacija teži k temu, da ima čim manj stroškov in čimveč dobička, poselitev v obliki heksagonov, nikoli ne bo zraven enega centra nastal drug center. Ta teorija govori o ekonomizujučih učinkih krajev, glavni je ponavadi še center religije- velikokrat gre za kombinacijo z religiozno močjo